

Bart Tromp

Begin jaren negentig moest ik een lezing houden in het Duitse Essen. Ik bouwde mijn lezing op volgens de destijds in Leiden aangeleerde methode Bart Tromp. Die bestond uit twee regels. 1) Er zitten in het publiek altijd zowel mensen die verstand hebben van jouw onderwerp, als mensen voor wie het allemaal nieuw is. Je verhaal moet voor beide groepen interessant zijn. En 2) een lezing moet onderhoudend zijn. Ik had deze regels tot dan toe beschouwd als een kwestie van gezond verstand, maar ik merkte in Essen – waar mijn collega-sprekers waren opgevoed met de gedachte dat een lezing niet om te lachen mag zijn en primair bedoeld is voor geleerde vakspecialisten – dat de methode Bart Tromp zeker niet overal werd aangehangen. Ik was blij dat ik niet in Essen was opgeleid.

Ik leerde van Bart Tromp nog veel meer. Dat het voor academici goed is om columns te schrijven, omdat je in columns redeneringen kunt uitproberen die je in wetenschappelijke publicaties nader uit kunt werken. Dat je als sociaaldemocraat in Nederland lid bent van een imaginaire Partij van de Arbeid, die hemelsbreed verschilt van de reëel bestaande PvdA, en dat je dus als eenvoudig partijlid niet mag worden aangesproken op idiote beslissingen van PvdA bewindslieden in heden en verleden. Dat het redigeren van een tijdschrift een gezamenlijke klus hoort te zijn, voor een redactie die elkaar goed kent en graag mag, en die het leuk vindt om samen kopij te bespreken en stukken te schrijven voor het volgende nummer. Dit inzicht is aan de universiteit helaas vervangen door de gedachte dat artikelen moeten worden geanonimiseerd en vervolgens beoordeeld door deskundige referenten, in de eenzaamheid van hun studeerkamer.

Er waren ook veel dingen die ik niet van Tromp kon leren, hoezeer ik ook mijn best deed. Zo vond Bart Tromp niet alleen dat academici columns moesten schrijven, hij was ook van mening dat een column met een tweewekelijkse frequentie die naam niet verdiende. Echte columnisten als Bart schreven een of twee columns per week, en dat helemaal los van alle overige artikelen, essays en recensies die hij standaard in de pen had. Bart belde columns door vanaf de boot, vanaf het strand en uit de meest onmogelijke plaatsen, want columnisten hoorden geen weken over te slaan. Echte columnisten gaven er ook niet na twee of drie jaar stukjes schrijven de brui aan; die hielden het – zoals Tromp – enkele decennia vol. Hij had een ongeëvenaard grote productie.

Op de website van *Elsevier* staat een reactie van een lezer van Tromps buitenlandcolumn in dat blad. Deze lezer had Tromp een berichtje gestuurd over een van zijn columns en was aangenaam verrast toen hij daarop van Tromp persoonlijk een reactie kreeg. Bart beschouwde het beantwoorden van lezersbrieven als een deel van zijn werk. Hij was een workaholic, maar toch niet helemaal, want hij kon ook lyrisch uitwijden over zijn gezin, zijn dochter, zijn poes, zijn boot en zijn laatste bezoek aan de opera. Hij was best bereid maandelijks te vergaderen met deze of gene redactie, maar dan moesten de culinaire randvoorwaarden wel in orde zijn: geen lauwe koffie, geen kleffe stationsbroodjes en geen soep uit blik.

Ik vulde mijn lidmaatschap van de hypothetische PvdA met een enkel klusje hier of daar, maar Bart Tromp besteedde een eindeloze hoeveelheid tijd en moeite aan het dichten van de kloof tussen zijn imaginaire sociaaldemocratische partij en de PvdA van Wallage, Kok, Netelenbos, Rottenberg, Melkert en Bos. Hij schreef een proefschrift over de beginselprogramma's van de Sociaal Democratische Bond, de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij en de Partij van de Arbeid. Hij besprak nota's, commissierapporten en fractiestandpunten. Hij kende vrijwel iedereen in de PvdA. Hij debatteerde, hij zat in commissies, was lid van de partijraad, zat in de redactie van het Sociaal-Democratisch Jaarboek en was zelfs bereid om partijvoorzitter te worden.

Bart Tromp had ten slotte een fenomenaal geheugen, waar ik niet aan kon tippen, waar eigenlijk vrijwel niemand aan kon tippen. Bart las ongelooflijk veel boeken en artikelen op een heel breed terrein: Nederlandse politiek, internationale betrekkingen, politieke filosofie, geschiedenis. Hij leek ook alles te onthouden wat ooit was gebeurd tijdens zijn eigen leven. Jarenlang zat ik met Bart in de redactie van *Socialisme & Democratie*, het maandblad van de Wiardi Beckmanstichting, het wetenschappelijk bureau van de PvdA. Na de redactievergadering reisde ik terug van Amsterdam naar Leiden, met Bart en zijn goede vriend Richard. De conversatie tussen beide heren ging steevast over leuke artikelen die omstreeks 1975 waren verschenen in enig periodiek, over politieke anekdotes van enkele decennia terug en over door anderen allang vergeten politieke leiders. Bart onthield alles. Het was een gave die met het verstrijken der jaren steeds meer opleverde en alleen al om die reden had hij eigenlijk honderd moeten worden.

Het heeft niet zo mogen zijn. Afgelopen woensdag overleed Bart Tromp. 62 jaar oud.

© Margo Trappenburg, 22 juni 2007.